

Szerkesztői szállítás

Belső-királyut, az 21. szám, hova a lap szellemi részét illető közlések nyak-cimzendők.

Az értékes cikkek díjazottak. Kéziratok nem adnak vissza.

Előfizetési díj:

Egész évre	12 frt.
Félévre	6 frt.
Negyedévre	3 frt.
Egy hónapra	1 frt.

Megjelenik minden nap, az ünnepeket követő napok kivételével.

KELET

POLITIKAI ES KÖZGAZDASÁGI NAPI LAP.

„KELET”

előfizetési feltételei:

Egész évre 12 frt. Negyedévre 3 frt.

Félévre 6 frt. Egy hónapra 1 frt.

Egyes szám ára 5 kr.

Az előfizetési pénzek — legcélszerűbben postai útvánnyal — Kolozsvárra, Stein János könyvkereskedésébe küldendők.

A „Kelet” kiadóhivatala.

Kolozsvár, aug. 29. 1871.

□ A „Reform” című pesti lapot kolozsvári levelezője az utóbbi polgármesterválasztásról értesítvén, az egész ügyet úgy tünteti föl, mint az újonnan kinevezett városi főispán ellen keletkezett ellenzék első győzelmét, melyből tanulságot meríthet a jövőre nézve. „Meggyőződhetett, — mondja a levelező — hogy nem csak dialektikában ügyes, de ép oly tevékeny ellenzékkel leendő dolga, melynek magva a városi főispán úr kinevezésével egykoru, s mely ha már is akarátának többséget tudott szerezni, aligha félelmes nem lehet a főispánra nézve.”

Nem tagadjuk ennek az ellenzéknek lételetét, mert hisz láttuk, hogy erőlködtek a polgármester-választást tárgyaló gyűlésen, hogy igyekeztek az egész választást fölöslegesnek bemutatni és egyszerű substitutiót eszközölni, a mennyiben azt akarták kimutatni, hogy a főbíróknak minden választás nélkül kell követni a főispáná kinevezett polgármestert hivatalában; sőt azt is megengedjük, a mit a „Reform” levelezője mond, hogy t. i. ennek az ellenzéknek polgármester jelöltje volna, kit ezúttal felléptetni tanácsosnak nem talált: mindazonáltal a polgármester-választást mégis egészen más szempontból kell megítélnünk.

Eltekintve az imént említett ellenzék erőlködésétől, a polgármesterválasztás eredménye annak a pártnak fegyelmetlenségéből származott, mely különben rendesen győzni szokott. Ha tehát e választásból tanulság meríthető, az egészen más természetű, mint az, melyet a „Reform” levelezője abból vonni szeretne; mert az az ellenzék, melyről említés történt, számra nézve sokkal csekélyebb, hogysem attól lehetne tartani, hogy e párttöredék a szervezés és ennek kapcsán a polgármesterválasztás alkalmával győzelemre számíthatna, hanem ha az általunk említett fegyelmetlenség győzelemre segíti. Rajtunk áll tehát ennek a fegyelmetlenségnek okát felderíteni és annak megszüntetéséről jó eleve gondoskodni, erre pedig a nem rég lefolyt polgármesterválasztás szolgáltatja a legkedvezőbb kiindulási pontot.

Mi türes-tagadás benne, a polgármesterválasztás alkalmával sokan csak azért szavaztak a csekély számú ellenzékkel, mert pártuknak vezérszónoka a párt nézeteivel szemben oly választást akart ki eszközölni, mely a közel levő szervezési munkálatok és a folyó ügyek gyors elintézését már csak azért sem tette volna lehetővé, mivel az illető jelölt még soha sem szolgált, mint tisztviselő: ily viszonyok között természetes, hogy a párt legnagyobb része rosztalta a pártszónok eljárását, ki mindennek dacára körömszakadtáig küzdött jelöltje mellett.

Mi tehát e választásból azon tanulságot merítjük, hogy az eddig győzelemhez szokott párt fegyelmetlenségének oka

egyedül a pártszónok hevességében és makacsságában keresendő. S ebben rejlik a veszély.

Ugyanis elvitázzhatatlan, hogy a párt már teljesen fegyelmetlen, ezt nemcsak az utóbbi választás, hanem egyes apró tusák is mutatják, melyek közelebből a városi képviselő testületben lefolytak, s így a szervezkedést követő polgármester- és jövő évben bekövetkezendő követválasztás alkalmával könnyen megeshetik ugyanaz, a mit most szemléltünk, t. i. a deákpárti jelöltek csak ép azért fogának elbukni, mert a jól fegyelmezett, bár csekély számú ellenzékkel szemben egy vezérszónokára nem hallgató, sőt — lehet kicsinyes indokokból — az ellen szavazó párt áll szemközt.

Ily viszonyok közt a párt érdekét szíven hordó vezérszónoktól megvárjuk azt, hogy jóhiszemű, de ellenszenvre találó működésével fölhozza; megnyugszik számos évi fáradsággal szerzett babérai és átengedi másnak a vezérszerepet, quo otius, eo melius. *)

Kiknek való a polgári iskola, s minő képzést ad ez növendékeinek?

(Figyelembevesztvén és tájékoztatván a kolozsvárinak közlelbi megújítására.)

Nagy ideje már, hogy a tanfőrtak, a hírlapirodalom, s szóval az illetékes közvélemény közegei, a gyakorlati élet újabb követelményeit figyelembe véve, mind hangosabban hirdetik és követelik: „adjunk több realis képzést gyermekeinknek!” Még eddig azonban erre az erdélyi részek magyar helyein kevés — mondhatnám — majd semmi alkalom sem kínálkozott.

Hogy miért, tudhatja mindenki: azért, mert még eddig nem voltak ily gyakorlati irányban működő polgári- és realiskoláink.

Az ohajtott kezdeményezést e téren nálunk, s magyar részről, az erdélyi részek központja — Kolozsvár városa — indította meg az által, hogy csaknem egészen saját közpénztára költségén, s így épen nem csekély áldozattal, már a múlt isk. évben felállította polgári iskoláját. Tisztelet érte városunknak, hogy jó példával indult meg mind abban, hogy megérté a kor szavát; mind pedig abban is, hogy a mit a város és vidék polgársága közjává üdvösnek ítél, nem várt arra külső segítyt sehonnan, hanem haladéktalanul igyekezett megteremteti azt, önerején is!

Ezek szerint városunk megtette e tekintetben kötelességét: megadta a kívánt alkalmat; s most csak a polgárságon áll, hogy használni tudja, s akarja azt.

De „mit?” kérhetik némelyek, a kik iskolánk céljával nem lennének tisztában.

E sorok célja épen az, hogy feleletet adjon e kérdésre, vagyis hogy az illetők tájékoztatására felmutassa; kiknek való már tulajdonképpen ez a polgári iskola, s minő képzést ad ez növendékeinek.

Im a felelet az első kérdésre!

A polgári iskola — oly tervezettel, mint a minő szerint Kolozsvár városa akarja berendezni a magát — való

1-ör, oly gyermekeknek, a kik aránylag rövid ideig tartó, de azért a gyakorlati életre mégis elégséges, — mert bizonyos pontig már magában is befeljezett az összhangzatos egész test — értelmi és szellemi képződés után egyenesen az iskolából akarnak a szorosabb értelemben vett — polgári élet pályákra kilépni; és

2-ör való olyanoknak, a kik magukat az előbbiekhöz képest jóval több előkészületet igénylő szakpályákra szánták, mintsem hogy ezekre már magából az iskolából egyenesen átléphetnének; épen ezért ezeknek, ha iskolánkat

*) Nagyérdemű munkatársunk e minden-esetre figyelmet érdemlő felszólalásának történetét nem értünk egyet. Lesz alkalmunk e — városunkat — közelről érdeklő kérdésre észrevételeinket megtenni. Szerk.

teljesleg végzik és folytatólagos képzésükért még magasabb szakintézetekben is kell tanulmányaikat folytatniok; s illetőleg ott kell ezeket betéteztetni, hogy elválasztott szakmájukhoz illő készséggel foghassanak. Az ilyeneknek tehát intézetünk csak e magasabb szakiskolákra nyújt előkészítést.

Példákkal világosítva az elmondottakat:

Az 1-ső sorozatba esnek az oly gyermekek, kik mester-emberek, iparosok, vagy kereskedők akarnak lenni. Az ilyenek már iskolánk 3 alsóbb osztályán keresztül is szerezhetnek magoknak annyi ismeretet, a mennyivel gyakorlati élet pályájukra tanoncoknak becsülettel kiléphetnek.

A 2-ik sorozatba sorozhatjuk azokat, a kik gazdaságra, gépészetre, műiparosságra, építészetre v. mérnökségre készülnek; s ezért iskolánk végeztével v. felsőbb gazdasági tanintézetbe, vagy pedig technikára (műegyetembe polytechnicumba) akarnak menni. Utóbbiak ugyan iskolánk végezte után közvetlenül a polytechnicumba nem léphetnek, hanem igen is felvétetnek ennek egy éves előtanfolyamára, melyet rendszeren a gymnasium végzett növendékei is igénybe szoktak venni, hogy tulajdonképpen polytechnicumi tanulmányokat könnyebbé tessenek, s illetőleg biztosabb alapra fektethessék.

Megjegyzem még, hogy a helyesen berendezett polgári iskola végzett növendékei mehetnek a felsoroltakon kívül, felsőbb kereskedelmi tanintézetekbe, tanítóképzésbe, gyógyszerészetre távirdai tantolyamok hallgatására, tengerészeti tanodákba; vagy pedig aránylag kevés ideig tartó gyakornokoskodás és magán szakképzés után — nyerhetnek tisztes állomást a vasutaknál, postánál s a biztosító- és pénztárszervezeteknél.

Szóval: a ki iskolánkat jó sikerrel végzi, az előtt elég sok és szép pálya nyílik meg, ha épen pap, doktor, ügyvéd v. közigazgatási és törvényszéki hivatalnok nem is lesz belőle. Egyébiránt ettől sincs elzárva, sőt törvény által van biztosítva arról, hogy ha a latin nyelvet, mint magántanuló tanulja, iskolánkból a gymnasium egy megfelelő osztályába barmikor átléphet, hol aztán érettségi vizsgát is tehet.

Az első kérdésre ezekben, úgy hisszük eléggé megfelleltünk; de hátra van már most arra adni feleletet: minő képzést nyújt e iskolához képest növendékeink intézünk.

Erre, azt hiszem, legvilágosabban megfellelek azzal, ha legalább főbb vonásaiban megismertetem az érdeklődő t. közönséget iskolánk szerveztével és tantervével.

Lesz iskolánknak a tervezet szerint egészben véve 6 rendes, s ezenkívül a mutatózó részvételtől függőleg — valószínűleg még egy rendkívüli osztálya is, az ugynevezett kereskedelmi szakosztálya. Ez utóbbi, ha életbe lép, intézetünk 3 alsóbb és 3 felsőbb osztálya közé — úgy szólva — egészen elkülönítetten fog beállíttatni, úgy, hogy ebbe a 3-ik osztályt végzett növendékek közül csak azok lépjenek, kik kereskedelmi pályára készülnek, míg a többiek ettől egészen önállóság folytathatnak a többi rendes osztályon keresztül tanulmányaikat.

A 6 rendes osztály tanterve, az egésze egybeállítva, a következő:

A.) Kötelezett tantárgyak:

1. Hit- és erkölcsstan, tanítva minden felekezetének saját papja által, oly terjedelemben és beosztással, a mint ezt az illető egyházi hatóság megszabja.

(Vége köv.)

Román lapszemle.

A Gazeta Transilvaniei 60. száma „activitate” cím alatt egy kolozsvári levelet közöl, melynek előzményül „Elkezdődött a mi politikai tevékenységünk” felirással, a következő cikket bocsátja közzé a szerkesztőség: Emlékezhettek olvasóink, hogy hány-szor figyelmeztettük a román nemzetet a köztörvényhatóságok rendezéséről alkotott XLII törvényzikk veszélyeire; emlékezhettek arra is, hogy magában a törvényhozó gyűlésben egy magyar nemzetiségű képviselő tett bizonyosságot arról, hogy ezen törvény a román nép politikai lételet halálra fogja sújtani; Berzenczey, ki Erdélyben az 1848-ki verontások kezdője volt, nem nézhette el, mint készitit elő a román nép számára a politikai halált, s ő, a ki egy időben mindennek, a mi román földjőze volt az 1871 július 21-iki gyűlésben figyelmeztette a törvényhozókat, hogy a virilis szavazat

Kiadó-hivatal:

Stein János könyvkereskedése, hova az előfizetések s hirdetések küldendők.

Hirdetési díjak:

Negyszer hasáborott garmond sor ára 8 kr. Bélyegdíj minden hirdetés után 30 kr.

Nagyobb és gyakori hirdetéseknek külön kedvezményt is nyújt a kiadóhivatal.

Hirdetések felvételnek:

Bécsben: Oppelk Alajosnál (Wollseile 22. Hausenstei és Voglernél (Nener Markt 11.)

Pesten: Lang Leopoldnál (Krisztófi 9 szám emelet.)

behozatala után egyetlen román sem fog Erdélyben a megyei bizottmány tagja lehetni;*) figyelmeztette arra is, hogy azon gyűlölet, amely ez által a román népből fog idézteni, — nem annyira a magyar nemzet, mint a kormány ellen fog irányozódni. Azonban ha a dolog így áll, az országgyűlés többsége mi okból viseli a nemzetiségű felmút? És ha mégis megszavazta azon törvényt, akkor is nem a magyar nép, hanem a kormány a hibás? Ime így beszél a politikus, a nem politikusok elutasítására. Keserűséggel vette tudomásul ezt a román nép, s nem akarná a vágó-bidra adni magát. Küzdelemre tehát! Kolozsvár jó példával megy előre. — Nézzük meg mit csinálnak ottan.

Közi ezután a Kolozsvárt augusztus 8-án kelt levelet, — a melyben az író fájdalommal jelzi, hogy a „Gazetának” a szőnyegen forgó kérdésére nézve kiadott felhívása a pusztában elhangzott kiáltó szó volt, mivel sehol sem történt semmi lépés, hogy most a midőn, XLII törvényzik 91 §-sa szerinti előmunkálatokhoz fogtak, a románság valahol küzdelemre tömörült volna. Köszömege tesz e részben kivétel, hol is a július 27—28 napján tartott gyűléseken Vajda László, mint mindig, úgy most is teljesítette kötelességét, egy is mint román, s így is mint jó hazafi. Ez okból úgy a 63 tagu bizottságban, mint az albizottságokban az állandó választmányi gyűlésben, kifejtette a virilis szavazatok tárgyában hozott törvény káros voltát, s a XLII törvény első cikkje alapján indítványozta, hogy az annak megváltoztatásáért, s a nemzeti egyenlőség elvével megegyező módosításáért, a szükséges lépések tétessenek meg. A megye bizottmánya elhatározta, hogy azt mint külön véleményt a belügy miniszterhez fel fogja terjeszteni.

A Telegraful u Romanu a politikai helyzetről szólva, a lajtántuli viszonyok szellőztetése után, Magyarországra térvő azt mondja: A magyarok ezen helyzetben hallgatnak és gondolkodnak.

Ezen helyzet nem a jelen pillanat műve. Eredete a különféle pártok és nemzetek viszonyaiban keresendő. Az egyik hibája a másik büne hozta a dolgokat oda, a hol állanak, mindenik fél a másiktól, s mindégyük kénkedik a másik ellen. A slávok úgy mint a germánok s így tovább.

Ily körülmények közt, arra kell figyel-nünk, nehogy egyik vagy másik fél eszközei legyünk, — mert a mi érdekünk sem a slávok, sem a germanok érdekeivel nincsenek ugyanazonosságban. Földrajzi s ethnographiai állásunk arra utalnak bennünket, hogy ezen ellentétes érdekű hatalmasságok között az egyensúlyt tartuk fenn. Azonban az, hogy ezen szerepünket miképpen töltjük be, a legveszélyesebb helyzetbe hozhat. Kötelességünk nekünk abban áll, hogy egyoldalúság és elszigeteltség nélkül dolgozzunk e célra. Alkalmunk volt e tárgyban több befolyásos és főbb szerepet vívó nemzet-feleinket meghallgatni, kiknek egyhangú véleményök az, hogy egy nemzeti congressusért kellene folyamodnunk, mely határozza meg szabatosan s részletesen a mi politikai teendőinket. Eddigi tapasztalataink azonban arról győzték meg bennünket, hogy ezen mód nagyon elégtelen. Egy gyűlést nagyon könnyen leigázhatnak holmi fellengésű slávok idejü emberek, — s ezek nyomása alatt a legkivihetlenebb határozatok keletkezhetnek. Azaz a hibás román politika segítve nem len. — A szabad vélemény nyilvánításához (a hírlapokhoz) kell folyamodni, hogy az igazi közvéleményt megtudhassuk. Csakis ezen az uton érheti el a románság azt, hogy megállapodáshoz s helyzete öntudatához juthasson.

Marosszék küldöttségének előterjesztése,

mely mellet a képviselő bizottmányhoz, a szék ujászervezése körül kidolgozott munkálatát beadta.

Tekintetes képviselő bizottmány!*)

Idei június 15-ről 7. B. gyűlési szám alatt hozott határozata és az 1870-ik 42-ik

*) Valahány névsort eddig láttunk, mindenikben fordulnak elő román nevek is. Szerk.

*) Édesnek tartjuk e jeleint, de legkivált azon fölirat nyilvánosságra hozását, melylyel Marosszék szervezeti munkálatát a belügyminiszterhez fölterjeszté, s megnyílt tájékoztatása végett is. Szerk.

törv. cikk 91-ik §-a utasításaihoz képest alatt irt köldöttség a megyeszervezés érdekében bevezetett munkálatait következőkben kívánja előterjeszteni:

a.) alatt a járásek mikénti felosztásáról.
b.) alatt a bizottság tagjait választó kerületek alakításáról.

c.) alatt a tisztikar, segéd kezelő és szolgáló személyzet létszámáról, hatásköréről, a munka felosztásáról.

d.) a tisztí fizetések mennyiségéről — és a napi díjak fokozatáról.

e.) V. alatt, az állandó választmány szervezetéről.

f.) VI. alatt az árvali szék szervezetéről, — az árvali ügyek átvételéről —

g.) VII. alatt, a választó kerületek választóinak névjegyzékéről.

h.) VIII. alatt, a legtöbb adót fizetők névsoráról — szerkesztett javaslatait.

Az a), pont alatti javaslatot illetőleg megjegyezni kívánja a köldöttség, miszerint ugy élekedik, hogy a járásek apasztása a jelenlegi szervezetlen községek mellett a közigazgatás beláthatlan bonyodalmaira vezetne, ugyanazért az eddigi 8. járást a községek végleges szervezéség az ajánlott módosítások mellett fentartani javasolja.

A d) pontot illetőleg, a munka mennyiséghez képest fölláítani javasolt tisztí segéd kezelő és szolgáló személyzet fizetésére vonatkozólag észrevételei következők:

A köldöttség csaknem egyhangulag megállapodáshoz jutott annak előleges kimondása felett, hogy a jelenben is már tetemes adóösszeget a közigazgatásnak újabb alakítása alkalmával újabb terhekkel szaporítani nem kívánja, s noha a köldöttséggel között 2653 számú pénzügyminiszteri leirat ezen törvényhatóságnak összes egyenes állam adói 7. 76 százalékat 11.225 frtösszegben mutatja ki, tekintve, hogy ugyanazon leiratban hatóságunk folyó közigazgatási szükségletei 31 517 frt összegre rugóknak ismertettek, eltekintve:

hogy közigazgatási szükségleteinknek ily aránytalan leszállítása által vagy a meglevő adótehernek módfeletti emeléséhez, vagy ahöz kellene jutnunk, hogy a kellő fedezet hiánya miatt hatóságunk területén a közigazgatást lehetetlenné tegyük, mert nem mint eddig, üres cím és tisztesség többé a hivatal, hanem a tisztviselőnek minden idejét igénybe vevő terhes foglalkozás, és ilyennek tekintetik mindezt, s valamint a bíróságoknál ugy itt is a mellőzhetlen szakértelem, odaadó munkásság tiszta feddhetlen becsületes kezelés kívánatik, már pedig erre nézve ugy hisszük, hogy a tisztviselők kedvező anyagi állása lehet némű biztosíték; mert végre ugy véljük, hogy a minden hatodik évben választás utján kiejthető s rosszul fizetett tisztviselőt, a ki e mellett fáradsalmas szolgálatai utján is semmi nemű nyugdíjra nem számíthat, alig fogná pótolhatni olyan egyén, a ki egy biztosabb életpálya iránti reményben a multhatatlan igényelt szakértelem magának költséges és fáradságos uton megszerzte, de tekintve végül, hogy maga a m. kir. pénzügyminiszter ur is előbb említett munkálataiból belátván azt, hogy az egyenes állam adóknak oly mérvű leszállításával 79 törvényhatóság közül a Királyhágón innen, egyetlen egy sem, a Királyhágón tul pedig csak is 11. törvényhatóság jutand azon helyzetbe, hogy tetemes adófelemlés nélkül folyó köz-

gazgatási szükségleteit fedezze, belátván azt, hogy ily móddal a meglevő adóteheren felül 1.065.451 újabb adónekem behozatala vagy az adminisztráció lehetetlenítése volna czélozva, dacára annak, hogy a 42 ik törv. cikk 90-ik §-a a pénzügyminisztert névszerint a föld, ház jövedelem, személyes kereseti összes adóknak leszállítása aránti tervezet kidolgozására jogosította, czélszerűnek találta csupán a személyes kereseti adót venni alapul s ennek ⁵⁰/₈₀ százalékat tétven le, hatóságunkat illetőleg is kedvezőbb eredményt mutatni ki, azonban e kedvezőbb esetben is hatóságunkra 20,759 frt jutalek esnék, s e kedvezőbb esetben is folyó szükségleteink fedezésére 10.758 adópótlékra volna szükségünk.

Mindezen körülmények beható átvizsgálása után köldöttségünk abban állapodott meg, hogy maga a pénzügyminiszter eljárása által is tarthatlannak bizonyult tájékoztató munkálatait nem veheti alapul, s mindenek előtt azon főelvöl indultván ki, hogy az állam és ezen törvényhatóság érdekében lehet legcélszerűbb közigazgatást létesíten, arányadól a fizetések megszabásánál a már jelenleg is rendszeresítve lévő 31.517 frt alapot vette, s a midőn ily arányban szerkesztett munkálatait elfogadás végett ajánlja, ajánlja egyuttal ezen érdeemben a belügyminiszteriumhoz következő érvekkel támogatandó felirattal járulni.

1-ször Az állam érdekeit mélyen érintő s lehetőleg kimutatott országos baj orvosolható csak olyan módon lehet, ha kor- és czélszerű valamint a központi kormányzat elveinek megfelelő új területi felosztás által az önkormányzattal járó terhek elviselésére életképes törvényhatóságok létesítenek.

2. Addig pedig, míg a kormány a köztörvényhatóságok új területi felosztását a törvényhozás utján létesíthetné, minekutána a megyei közigazgatás a pénzügyi — központi vagy katonai ügyekkel a 42-ik törvénycikk 90-ik §-a értelmezése szerint is egy és ugyan azon országos feladat, elutasíthatlan 11 és 90-ik §§-ai aként értelmezessenek, miszerint addig is, míg a közigazgatási költségek fedezésének és behajtásának módja valamint az új területi felosztás törvényhozásilag létesítenek, a méltán államnak törvény által mondott közigazgatási szükségleteit hatóságonként a már jelenleg folyóvá tett összegek tekintetbe vételével az állami pénztár maga fedezze.

3. Kérni pedig ezt annyival is inkább, és annak határozott kinyilatkoztatásával, miszerint ha törvényhatóságunknak ebből méltányos és jogos kérése nem teljesítenek, önkénytelenül kellene azon kelemellen helyzetbe jutnunk, hogy ovakodván közigazgatási szükségletek czimén újabb terhekkel szaporítani adózó közönségünknek jelenben is alig elbirható adóterheit, kényszerítve volnánk, közigazgatásunk személyzete létszámát és az erre megkívántató fedezetet a m. kir. pénzügyminiszter ur által 11.225 frtban kimutatott aránytalanul csekély összeg korlátai között állítani össze, és melyről előre láthatjuk azt, hogy sem az állami közigazgatás sem pedig a helyhatósági önkormányzat kívánalmainak teljes mértékben megfelelni képes alig lehet.

Végre az f. betű alatt beterjesztett munkálatait illetőleg, a midőn az életbe léptetendő új árvali szék mikénti szervezete hatásköréről kidolgozott részletes munkálatait elfogadás végett beadja, köteleességének ismeri egyuttal a törvényszéktől való átvételére nézve a következő javaslatot terjeszteni elő

Utasítsa a képviselő bizottmány a hatósága alatti törvényszéket, miszerint az egyetértőleg a keblí pénztárral — még az árvali ügyek átvétele előtt — a keblí összes árvali vagyonról egy teljes kimutatást állítson mellebb össze, e kimutatásban részletesen tisztázandó lévén:

a) Azon árvali vagyon mikénti állása, melyet 1867-ben az alkotmányos törvényszék a provisoriumtól átvett, minden egyes árvara nézve külön kimutatólag; —

b) Azon árvali vagyon mikénti állása, mely az 1867-ik éven innen az alkotmányos törvényszék által keze tetett szintén egyenként kimutatólag; —

c) Örizedi, számítási és tartalék díjak czimén: mennyit vett át 1867-ben a provisoriumtól?

Ugyan ezen czimek alatt az 1867-ik éven innen jelenig mennyi bevételeztetett?

d) Kimutatva légyen, hogy a tőkék kiknek adattak kölcsön, s ezek miként vannak biztosítva?

e) Végre, még ezen ülés folyama alatt küldjön ki a képviselő bizottmány saját köréből egy hat tagból álló bizottságot, ennek feladatát tűzvén, hogy az előbbi utasításhoz képest elkészített s a törvényszék által hozzája közvetlen beadandó munkálatait tüzetesen vizsgálja át, s az eredményről érdemleges jelentését a legközelebről tartandó képvisleti közgyűlés elé terjessze be. —

Ezek szerint a tényleges átvételre a czélszerű előzetes munkálatok meg lévén téve, annak idejében az árvali ügy kérdéshez tartozó összes iratok és tárgyaknak a törvényszéktől való átvétele, és az ujjonnan állítandó árvali széknak leendő átadása végett egy 3 tagból álló bizottság volna kiküldendő.

Ezek általában az összes munkálatakat illető észrevételeink, — a mi a részleteket illeti, azok felolvasásánál köteleességének ismerendi köldöttségünk saját nézetét kifejtetni.

M-Vásárhelyt, augusztus 2-án 1871.

Mikó Mihály, főkirálybíró Szentiványi Kálmán, főjegyző.

KÜLFÖLD.

Kolozsvár, augusztus 30

(s.) A német-francia tárgyalások Versaillesben a béke érdekében valószínűleg már a napokban kezdetüket veendik, s meglehet itt hamarabb is fog a két kormány pactálni, mint Frankfurtban. A „K. Ztg.“ szerint Arnim gróf utasítva van az Elsaszt érdeklő váltójogi és vámmügyi kérdéseken kívül a békekötés többi még mind megoldásra váró kérdéseit is tárgyalás alá venni, s ha képviselői körökben arról beszélnek, hogy néhány lothringiai község visszabocsáttatnék Franciaországnak, ennek annyiban realis alapja van, mennyiben a határszabályozás végleg még nem történt meg s így Franciaország előékenységtől függ, hogy e tekintetben is engedményekre tegyen német részről szert.

A francia nemzetgyűlés aug. 24-ki viharos ülése, mint a francia politikai állapotok egyik jellemző momentum, Berlinben kellő méltánlyásra talál s a legutóbbi események nagyon rossz benyomást tettek egész Németországban, melyre nézt a francia álla-

potok megszilárdulása épen oly fontos, mint magára a francia nemzetre.

Hogy Thiers milyen gondviselészert ember lön a mai Közép-Európában, hogy mennyire függ tőle Német-és Franciaország nyugalma és mennyire szükségesnek tartják őt a francia kormányon: legjobban bizonyítja az aggodalom, melylyel a legkisebb jelenséget is fogadnak, mely Thiers állásának megíngását jelezne. Most az aug. 24-i seána alkalmából a tekintélyes „Kreuzzeitung“ így ír:

„Ha Németország új rázkodásokat látna Franciaországban közelegni, az esetre azon kérdésekben, melyek a megszálás megszűntetését illetik, természetesen nagy tartózkodással kellene eljárni s nem tudná aggodalmait elnyomni oly eshetőséggel szemben, mely Thiers ur állását megíngatná. A francia nemzetgyűlés többségének kétkedő magatartása a Thiers hatalmának javaslatba hozott consolidatiojával szemben fokozza ez eshetőséget s gyengíti a mi bizalmunkat is. Pártok, melyek a jelenlegi körülmények között Thiers ur állását megíngatni igyekeznek, Franciaország jövőjének bizonytalanságát nevelik.“

A francia nemzetgyűlés felosztására vonatkozó két indítvány még egygyel szaporodott. Ez Lamy, Wernier és Turquet képviselőktől származik, mint a Rivet-féle módosítványa és kívánja, hogy a nemzetgyűlés a jövő évi költségelőirányzat és új választási törvény megszavazása után tegye e megbízatását az újabb nemzetgyűlés kezébe, 1872. május 1-je előtt összegyűljön.

A republikánus francia sajtó szeptember 4-ét, mint a Napoleon-trón megdöntésének évfordulóját, nagy demokratív nemzeti ünnepélylyel akarja megülni. A kormány azonban betiltotta, mivel e naphoz van kötve egyszerűsmond e nemzet sedáni leveretésének gyászos emléke. Furcsa ürügy! hisz elvégre is a sedáni katasztrófa nem a francia nép, hanem egyes-egyedül a napoleonidák és a hadsereg gyalázata.

A Thiers hatalmának meghosszabbításáról szóló törvényjavaslatot az illető bizottság véglegesen ekép formulázta: 1. Thiers ur a nemzetgyűlés (határozatlan idejű) tartamára a köztársaság elnökvé választatik. 2. A miniszterium, melyet Thiers ur nevez ki s melyben ő elnököl, felelős. 3. Thiers ur köteles a nemzetgyűlés elnökének mindannyiszor előlegesen jelenteni, mikor a nemzetgyűlés valamelyik ülésén részt akar venni.

Spanyolországból ismét miniszter-változásról tudósítanak. Mint az „Esperanza“ írja, Serrano ismét miniszterelnökké neveztetnék ki s azt mondják, hogy Umberto olasz koronaherceg is azért időz most az ibriai félazigeteken, hogy ezt keresztül vigye.

A KELET magán-távirata.

Feladatott Pesten, aug. 30. 10 ó. — p. d. a.
Kézelt: aug. 30. 10 ó. 15 p. d. a.

Bécsi lapok szerint Gasteinban általános békeliga köttetett minden csend-zavaró ellen, mihez Olasz- és Oroszország szinte hozzácsatlakozik. Bismarck határozottan szövetséget akart.

A bajor ministerium a püspökök kívánsága ellenében a placetum fentartását kimondotta.

bizonyos apró faja a tengeri ráknak, melyből száz is megy egy tányérra. Ezt azután bámulatos türelemmel bontják ki a svédek pirós héjukból. Hanem ez a mulatság oly lassan megy, hogy ha valaki reggeltől estig semmi egyébbel nem foglalkoznék, mint „rékór“-tisztítással és fogyasztással körülbelül tizenöt nap alatt, azt hiszem, éhen halna. Mindehhez adnak négy fél kenyeret: zsemlyét, fehér buzakenyert, a lehető legfeketebb rozskenyert, és olyanféle laska-darabokat, a minőkkel a zsidók a sátoros ünnepen táplálkoznak. Miután kivettük részünket a hideg ételek mindegyikéből, következ a meleg, sült hus és végül a leves, melyhez vajás süteményt adnak.

De még nem a fekete leves. Ezt ott is a kávéházakba mérik. Hanem ezek a kávéházak egészen mások, sokkal kedvesebbek, barátságosabbak, otthonosabbak, mint a mieink. Egy kávéház áll négy-öt salonból, melyek mindegyikében nincs több, mint három-négy kis asztal külön divánnal és székekkel. Azután semmi a mi kávéházaink zajából, lármájából, vásárából. E divánokon végigheveredve egészen otthonosan érzi magát az ember; — de végre valahára engedessék meg nekem is, hogy végigheveredjem egyen és kipihenjem nem az utazás, hanem e hosszú utirajz fáradsalmait.

A KELET TÁRCZÁJA.

Svéd kis városok.

Utí naplóból.

(Vége.)

A kék kabátos, sárga zainoros hadseregnek alig jött utamba egy-két képviselője, ezek is csak egy-egy csöndes vendégfogadásban, a hol csupán borjuszeletekkel kellett elbánniok. Hanem annál több Lundban a Minerva katonája. Mindentelé találunk egyet-kettőt, kiknek csak a fejök van „egyenruházva“ fehér selyem sapkákkal. A „lándagor“, tanuló kertje egy gyönyörű, árnyas sétány minden utján bolyong egy-két nagy reményű tagja az egyetemnek, könyvvel a kezében, könyvben a szemével azonban természetesen csak addig, míg a sűrű lombok közül egy-egy szőke, svéd leány szeméből odaszókkent sugár meg nem zavarja az olvasásban. E liget veszi körül magát az egyetem épületet. Nem nagy ház ez, melyet a szükség jobbról-balról megtoldott kisebb-nagyobb melléképületekkel. A fák között, majdnem elrejtve a sűrű, gazdag lombok által, emelkedik az egyetem tornya, egy vaskos, gömbölyű, vén alkotmány, mely alatt egy alacsony, ives ajtó az egyetem főbejárása a svéd akadémia küszö-

be, a halhatatlanság kapuja. Ezen át jutunk a nagy aulába, melynek falán északi hidegséggel fogadnak bennünket a svéd tudomány ama koszorussai, kik a lund egyetemen „lectori“, tanári tisztet viseltek. Ránczos, hideg, komoly arcok hosszú sora, kik közül csak ketten, Puffendorf és Tegnér tekintenek ismerősen ránk.

Tegnér, a svéd irodalom történetének legnagyobb alakja, egyideig a lund egyetem tanára volt. Ennek emlékét egy szép ércszobor őrzi azon a téren, mely a tanuló egyetemen nagy palotája és a muzeum között terül el. A költő egy finoman redőzött köpenyben, mely nem nyomja el a formák változatosságát, gránit talapzaton áll, kifejező arccal fölfelé tekint és jobb kezét egy hárfán nyugtatja. Ennek hurjairól hangzottak a legszebb monda hangja, melyet valaha svéd költő énekelt: a Frithjof-mondáé. A szobrot egy kis, virágos kert veszi körül, melynek minden fűszálán meglátszik a kegyeletes gond, mely rá fordítva van. Itt tartják évenként az egyetem hallgatói a Tegnér-ünnepet. A szegény szobor már alkalmi szónoklatot volt kénytelen végighallgatni és a mulatság vigabb részében, mely a tanuló szemközti épületében folyik le, sohasem vehetett részt. Fejedelmi sors; de nem nagyon méltó az irigylésre.

Az egyetem teréről egy rövid utca vezet a piacra. Ugy tetszett nekem, mintha itt már megfordultam volna valaha. Valóban, annyira

mása a malmőinek, hogy itt bizony nem nagyon érdemes álldogálni. Még a rendre tobakoló paraszt-gyerekek is azok a kiket ott láttam. Ezek egy kissé neveltséges halást tesznek az idegenre, a mint tíz-tizenkét tavaszuk dacára egész öreg komolysággal csapnak rá a burnotszelen-czére és az élvezetnek bizonyos komoly, de kifejező tekintetével végzik a többi. Hogy a svéd piacról a svéd konyhához jussunk, csak egy vásárló szakácsnét kísérjünk és czélnál leszünk. Itt azután le a kalappal. Még pedig nemcsak a konyhában, hanem a konyha — előtt. Hosszu földet járhatna be a mese golyája, míg annyit beszélhetne, mint Svédországról. Mig a bájos olasz földön igazán csak az a szomorú tudat képes asztal mellé állítani az embert, hogy ebédnélkül elpusztul és soha soha nem lát többé magyar terített asztalt, a svéd konyha ellen a legfinyásabb inyenecnek sem lehet kifogása. Az étkezés sora eltérő ugyan a mienktől, de könnyen bele szokik az ember. A mint leül az asztalhoz, kérdés nélkül hoznak eléje egy üveg pálinkát, melyet itta fehér erdei mohából készítenek. Ez az első fogás. Tál ételnek nem mondhatjuk, mert a következő fogás már nem kevesebb, mint tizenhat tál ételből áll. Ezt is hozzák reggelihez, ebédhez, vacsorához. Egy óriási tálcán tizenhatféle hideg étel. Van itt néhány marhahús, borjúhús, nyelvek, szárnyas hus, füstölt, olajos és ecetes hal, sonka, befőtt, vaj és sajt. Ezenkívül

A francia nemzetgyűlés hétfői ülése roppant viharos volt: Revet felolvasta a bizottsági jelentést Thiers elnöksége ügyében. Utána Dufaure igazságügyér a ministertanács nevében indítványozza a törvjavaslatba oly pont felvételét, mely Thiersnek bizalmat szavaz. Erre roppant vihar támadt; általános a zavar és izgatottság; a ministerek készülnek lemondani. Hadi-sarczba eddigelé 1360.000.000 fizette-tett ki.

NAPI HIREK.

Kolozsvár, augusztus 30.

— **Ö. cs. és ap. kir. felsége** a Münchenben lévő badeni nagyhercegi követ Mohl Róberthez 50 évi tudori jubilauma alkalmából legfelsőbb kérésre intézett s tudományos munkáit elismerésül, a saját nevét viselő rend jelvényeit megküldötte.

— **Reményi Ede** kolozsvári bucsués-télya, melyről tegnap csak röviden szoltunk, hétfőn sept. 4-én fog a városi redonte-teremben, Vikol Póli, Kohn Ilka és Berta kisasszony szíves közreműködése mellett megtartatni. Hármaz élvezt vár ez este közönségünk: hallani fogjuk még egyszer a közkedvességű művészt; továbbá a mennyiben az egész tiszta jövedelem világra szóló költőnk Petőfi szobrának alapítójára van szánva, fölünk telhetőleg előmozdítjuk ez eléggé nem ajánlható nemzeti célt; végül minthogy az estély műsorozatát házias táncvigalom fogja követni: jelen meddő társas életünkben ez estély egy kis jótkönyv mozgást idéz elő. Kétségkívül tehát a város és közel vidéki intelligenciája a legnagyobb örömmel fogadja e hirt részünkről addig is, míg a zene-programot közölni alkalmunk lesz, főlemlitjük még miszerint a belépti díj igen tapintatosan csak 1 frt-ra tetetett; s jegyek válthatók Demjén László és Stein János urak könyv- és mű-kereskedéseikben, hétfőn este pedig a pénztárnál.

— **Új kisdodóda és Fröbelkert.** Kolozsvárt szeptember elsejével a hídvelei ref. iskolával kapcsolatban egy új kisdodóda és Fröbel-féle gyermekkert nyílik meg. Az ev. ref. kebli egyházi tanácsnak sikerült ez állomásra egy igen kitűnő, szakképzett férfit megnyerni, a tanszerek pedig már majdnem teljes számban megérkeztek és így Kolozsvár két szépen felszerelt kisdodóvával dicsekedhetik. Ezzel kapcsolatban megemlítjük, hogy a szénutcai kisdodóvában éppen ma tartatott meg. a vizsgálat nagy számu közönség jelenlétében. Valóban gyönyörködtünk Csom a tanító szak-képzettségének, ki Fröbel rendszere szerint járván el igen szép eredményt mutatott fel.

— **Gróf Teleki Géza** esküvője Muráty Irén kisasszonnyal a pesti egyetem templomában megtörtént. A vőlegény magyar diszruhában jelent meg kócsagos kalppal, galambszürke selyem átlában, aranyöves karddal, piros nadrággal a lilaszín dolmányával. Az ara fehér uszályos selyemruhában volt, mely virágcsokrokkal s levelekkel volt díszítve. A noszolyó-leányok, Horváth Gizela és Ráth Ilka rózsaszín ruhát viseltek. A vendégek között voltak gr. Haller, gr. Teleki, Deák Farkas és mások.

— **Liszt Ferenc** már elkészítette nagy oratoriumát „Christus-t”, mely Bécsben lesz előadandó. Az egész nagy zenemű 3 részből áll és 14 bevezetett jellemképből. A termékeny zeneköltő egyébiránt már ismét új művet tervez, melynek szövege Lengyelország történetéből van véve. Az „Ung. Lloyd” ez alkalommal egyszersmind tudni akarja, hogy Lisztnek nincs szándéka még egyszer Pestre jönni.

— **Az ezüst árkelet-pótlék** szeptember hóban valamennyi, ennek beszedésére jogosított, és e jogot igénybevevő vasutakon a magyar korona területén 20% kal lesz számítandó.

— **Koller fényképész** ur ideiglenesen felállított photographiáért oly sürűn látogatja közönségünk, hogy reggeli nyolctól délután négyig alig győzi a munkát. Így valószínű, hogy köztünk időzését pár héttel meghosszabbítja közönségünk kétségtelen öröme.

— **Az erdélyi rom. és gör. cath. főgymnasiumoknál** az 1870—1-ik tanév végén érettségi vizsgára összesen 135 növendék jelentkezett. — Ebből visszalépett 3; érettnak nyilvánított 113; visszavettett 20.

— **A selmeczai bánya** és erdészeti académiá száz éves fennállásának ünnepére emlékkönyvet adott ki. — Ezen 389 lapra terjedő műben Faller Gusztáv bányatanácsos az académiá történetét, s az onnan kikerült 23 nevezetesebb egyén élettrajzát ismerteti. Az académiá megnyitásától a mai napig ottan tanult növendékek ezen könyvből mind megnevezve vannak; 1771-től 1871-ig azon académiát összesen 5373 növendék látogatta, ezek közül a magyar korona tartományaiából összesen 2958. Legtöbb hallgató volt 1848-ban: 116; s legkevesebb 1772-ben: 3.

— **Deák helybeli** cipésznek neje magát

s kis leányát vigyázatlanságból petroleummal leöntve, meggyúlt, és a legveszélyesebb állapotban gyógykezelés végett korbázza szállítottattak. A leány meg is halt.

— **Orbán József** kávéházába, hol a vendég gyors szolgálat és előzékeny bánásmódban részesül, izléssel párosult tisztaság kezdi magát befészkelni.

— **A piaristák** templomában a szöszeket most aranyozták. A jeles egyházi beszédek tartásáról ismert kegyesrendi atyák kétségbe vannak esve, hogy az aranykopástól való tartozkodás miatt fényes szónoki tehetségük bemutatására egy darab ideig tér nem nyílik.

— **A kolozsvári temető** kapuja fölé azon mondatot függesztették ki, mely a muzeum kertjében levő táblán is áll, t. i. „minden a szemek, semmi a kéznek.” Ha e mondatot szó szerinti értelemben véve, követni kezdik, akkor a muzeumi tisztviselők évi működéseinek eredményét egy szilvamagra kivághatjuk.

— **Nem kell kétségbe esnünk!** A „Magyar Állam” kijelenti, miszerint a kormány és a papság közt létrejövendőnek emlegetett s általunk is jelzett szerződés nem jött létre, mert oly concessió (t. i. a placetum szabad sérthetőségét) a főpapság a kormánytól el nem fogadhatná, miután dogmák hirdetését a kath. egyháznak semmiféle hatalom el nem tilthatja! Tehát a „M. Á.” szerint, léteznék egy hatalom, mely a törvényhozásnak nemcsak szabadon fitymet hányhat, hanem még körül is írja ennek hatáskörét s ez a hatalom az egyház.

— **Dr. Dózsa Károly** a bécsi egyetemnél rendszeresített erdélyi sebész műtői ösztöndíj elnyerte.

— **Postasikkasztások** — en gros. Mint a „Sopron” értesül, a soproni postaigazgatóság hatásköri területén nem kevesebb mint 17 postamester ellen indítottak vizsgálat pénzsikkasztások miatt. Valóban a postahivatalnokok fizetésének javítása minden nap égetőbb s a mint látjuk, a vagyonbiztonságra nézve is szükségesbb kérdéssé válik.

— **Kmetty** tábornok hagyománya. A hiv. lapban olvassuk: Londonban kimúlt jelesünk igen becses ajándékkal adta tanujelét, hogy a harcra termett magyar az új kor szellemében is megtartja világszerte méltányolt katonai hírnevét. Igen szép és válogatott művekből álló egész kis hadtudományi könyvtárt hagyott akadémiánknak, mely ezen intézetünk nyilvános könyvtárában tartatik mindenki használatára. A rendes szünidőket kivéve mindenki hozzáférhet kényelmesen. Azonban sajnálatos, hogy főlemlünk, hogy mindez eddigelé rejtett kincs: véka alá dugott gyertya. Ugy halljuk, hogy még eddig a kitűnő művekből egyetlen egyet sem kért ki senki olvasás végett, pedig valamennyi fiatalunk katonaköteles. Hajlandók vagyunk binni, hogy a közelebről érdekeltek közül senki sem tud Kmetty gyűjteményéről, s azért hever az használatlanul a hagyományozó intenciójának eddigelő merő meg-hiusulásával. Nem tartottuk hát fölöslegesnek fiatalágunkat figyelmeztetni rá, megjegyezvén egyszersmind, hogy az egyetemi könyvtárban is nagybecsű hadtani művek gyűjteménye létezik, — bold. József nádor és István f. g. aján-déka.

— **István főherceg** lakhelyéről a „B.-megyei Közlöny” levelezője néhány érdekes adatot nyújt. A ki meglátogatja a Lahn völgye fölött emelkedő Schamburg várát, hol hazánk utolsó nádora 1818 őszétől élte a száműzötténnél semmivel sem jobb utolsó éveit, lehetlen vissza nem emlékezni Magyarországra. A kastély termeiben ott van a nagyszerű asvány gyűjtemény, melyre a nádor annyit áldozott, hogy egykor a pesti muzeumnak aján-dékozhatta. Dolgozó szobájában most is rendes helyén áll a dámvadák koronáiból összerakott karosszék. A szék támlájába két magyar máriás huszár és két darab hat krajczáros magyar ezüst pénz van szegezve, az ország czimerét mutató lapjával. A látogató gondolkodba eshetik, hogyan került ki tette oda s miért? Az udvarban levő kutyáól körül még mindig alföldi szelindeket lehet látni. Az istállóban ott pihennek a magyarországi lovak, s a szegeken ott függnek a szerszámok és mindeniken rajta Magyarország czimere. A kert virággyái még most is úgy vannak beültetve, hogy a kinyílt virágok a magyar nemzeti színt mutassák. A várnagy, midőn a látogatót elé tette a vendéggönyvet s abból megtudta, hogy magyarországiak, egészen megindultan mondta: „Meine Herrschaften, der seelige Herr Erzherzog lebte für Sie und für Ihr Vaterland.”

— **Egy örült.** Pesten aug. 27-én estve, az „angol királyné” vendéglő előtt egy Com-fortábel ált meg, s abból egy fiatal izletesen öltözött nő szállván ki, szobát kér. A szobát azonnal kinyitják, s abba a vendéget bevezetik. Az ismeretlen csakhamar a folyósóra vezető szobának szárnyasajtóit kinyitja, világos nappal gyertyát gyújt, s tökéletesen felöltözve ágyba fekszik. A szolgálatot tevő személyzet ész-reveszi, hogy az idegen fejében hiányzik egy kerék. A szerencsétlen a város kapitányság elé vitetvén, itt zavarosan mindent összebeszél, eladta, hogy atyja már háromszor égett el, elődi ökr volt, Thais városkapitány meglalt

s több ilyeneket. Nevét megmondani nem akarta, de egy jegyet mutatott elő, melyre női kézzel ezen név „Hermine” volt írva. A szerencsétlen korbázza szállítatván, nála egy igazolási jegy találtatott, melyből kitűnt, hogy 6 n.-váradi, Amigo Hermine nevű szobaleány s 21 éves.

— **Ki lesz a nyertes?** Egy furcsa per van most folyamatban a pesti egyik egyesbíróság előtt. Egy munkásnak ugyanis a háziur felmondván a lakást, s mert nem volt neki pénze új lakásra előlegezni, kétségbe esésében egy ismerős költőgyártótól hitelbe vett kötélen felakasztotta magát. — Miután éppen a hónap első napja volt, a házmaster azon szándékkal ment be hozzá, hogy a kihurcolkodásra egész komolysággal figyelmeztesse, s még elég jókor jött, hogy a kötelet elmesse, s őt az életnek visszaadhassa; a mi meg is történt. A háziur aztán könyörült rajta, (ritkaság!) meghagyván tovább is a lakásban; de nem úgy a költő-gyártó, ki az elvágott kötelet nem fogadta vissza, hanem őt bepörölte, s erősen követeli, hogy a munkás vagy egy hasonló kötelet adjon neki, vagy pedig annak árát fizesse meg. A munkás azonban mit se akar tudni e kötelezettséggel, mert — szerinte — a házmaster vágta el a kötelet, tehát az tartozik az okozott kárt is megtéríteni.

— **A természetvizsgálók** nagygyűlése aug. 28-án nyílt meg Aradon az ottani színházban. Az idei gyűlés elnöke Aczél Péter helyett Poor Imre elnökölt, miután első azon családi gyász miatt, mely sógorának, gr. Szapáry Bélának halála által őt érte, az elnöki széket el nem foglalhatta.

— **A cholera** Lembergben is terjed. — Radziwilowban (Galicia) már hevesen uralg. Danzigban és Lyon városában is voltak betegeskedési esetek. Párisban, Londonban jelentkezett néhány eset. Pétervárt apadófelben van.

— **Sz. István** napját az emsi fürdőben tartózkodó magyarok is megülték. Az isteni tiszteletet Haynald Lajos kalocsai érsek vezette, melyen Henrik osztrák főherceg is jelen volt.

— **A szab. Juno-gőzhajótársaság** „Karl Ludvig” nevű személyszállító gőzöse Pancsova mellett összeütközött ugyanazon társaság egy más gőzöszével. Ez utóbbi gőzös súlyos sérüléseket szenvedett.

— **Erdőéges.** A biharmegyei halápi erdőben közelebről tűz volt s mintegy 3—400 négyszög ölnyi erdőréssz égett le.

— **Kármokodás** elleni egyetemes létesítésén fáradozik Szeremley Samu hődmézvővásárhelyi ref. lelkész.

— **Gáspár András** honvédtábornokot és biharmegyei országgyűlési képviselőt súlyos csapás érte. Egyetlen fia, Gusztáv, meghalt.

— **Kónya András** gyalui ref. lelkész, egyházának érdemeiben gazdag szolgálja f. hó 29-én meghalt. Nyugodjék békében!

KÖZGAZDASÁG.

A petrozsényi község.

Egy petrozsényi levélből a következőket olvassuk az ottani községtermelésről:

A petrillai állambánya igen dús, a tárna felülete 4 négyszög mértföld; mintegy 500 különböző nemzetiségű: tót, oláh, cseh, legtöbbnyire pedig — a mi igen örvendetes jelenség — csiki székely munkás dolgozik benne. Ezeknek építették a kormány Petrozsényi társaságában munkás lakokat oly beosztással, hogy az emeleten nem házias fiatal emberek, vagy legfeljebb három tagból álló, a földszinten pedig népesebb családok lakjanak. Minden munkás családnak van egy szobája és egy konyhája. Naponta megszerez minden bányász 2—6 frtot. Ugyancsak az állami munkás colonian két gőz téglagyár és egy épülőfélben levő kórház van. A telep központján lakik a bányafőnök, Veres. Ha az ember a telepet oly pontról tekint, melyről Petrozsény is egészen látható, hol a „brassai társulatnak” szintén terjedelmes munkás telepei vannak, egy alakulófélben levő chablonszerű város terül el szemei előtt, melyet köröskörül felhőkbe burkolódzott sziklák és meredélyek bástyáznak körül, közepét pedig a sebesen csörtető Zsil szeli át.

Az állambányában naponta mintegy 6000 mázsa községterméknek, melyből az erdélyi vaspálya mindennap 5000 mázsát szállít tova. Nagy hátrány, hogy a vaspálya csak egyszer szállít naponta községtermék, és akkor is keveset, hanem jövő januárban tul több járművel rendelkezhetvén, sokkal több községtermék fog forgalomba hozhatni, s a kormány nem lesz kénytelen a szabad légen heverő és tova nem szállított községtermék miatt a munkát a bányában hetekre megszüntetni, mint az előtt történt. A község mázsája 50 kr minden különbség nélkül, — míg a „brassai társulat” 4 osztály szerint árulja a községtermék: minimum 16 kr, maximum 60 kr.

Eltekintve attól, hogy a petrillai állambánya oly dús, hogy szakértők véleménye szerint 5000 év alatt is alig lesz kimeríthető, a környéken még három más bánya megnyitására tettek előmunkálatokat, úgy, hogy annak idejében az állam csak e vidékről 40.000 m. községtermékkel naponta.

Mi a székely munkásokat illeti, illetékes helyről vett értesítés szerint igen szorgalmasak, kitartók és takarékosok. És e körülmény alapján nagyobb ok arra, hogy a kormány figyelmét ki ne kerülje és arra törekedjék, hogy minél több székely telepedjék ide a községforgalom növekedtével. Ez által némileg paralyssalva lesz a székely-kivándorlás és a mellett Hunyadmegye maroknyi magyarsága is gyarapodik. Különösen felhívjuk tehát e körülményre a kormány figyelmét.

— **Borkivitelünk** az utolsó években jelentékenyen apadt; míg 1869-ben még 384 ezer 668 vámmázsára rugott, tavaly már csak 278,161 vámmázsát ért el, tehát 106,507 mázsával csökkent, minek okát részint a háboru által okozott forgalmi zavarokban, részint az utolsó évek gyöngébb termelésében kell keresnünk, minek folytán a régebbi borok ára magasra emelkedett. A kivitelnek fele Trieszten át történt, a többi nagyrészt Németországon át. A Trieszten át kivitt bor majdnem kizárólag magyar termelésű, s Egyiptomban és más keleti országokba vitetik, hol egyébiránt igen nagy terjedelmű üzlet ki nem fejlődhetik miután a törökök kevés bort isznak, tiltva levén a borítás a korán által, a keresztyének közül pedig szintén csak kevesen birják a drága bevitt borokat megfizetni. Olaszország maga is sok bort termel, csak akkor vesz külföldről, ha szőlőbetegség uralkodik. Legfőbb piacul tehát Németország maradna, ugyszintben Oroszország, de ez irányban többféle akadálya van borkivitelünknek. Oroszország roppant magas vámmakkal rója meg a bort s ettől valószínűleg el sem tér egyhamar, mert a pálinkaadó jövedelmezőségének fontartása miatt érdekében áll távol tartani a külföldi szesz italokat s így oda csak oly drága borok vihetők be, melyek nagykorú fogyasztásra nem számíthatnak. Németország felé ez akadály nem létezik, de itt ismét boraink minőségében fekszik a baj, s ez nem engedi, hogy versenyehessünk a francziakkal. A francziák gondosan tanulmányozták a borkészítést, mindent eltávolítanak a borból, a mi kellemetlen ízűvé tehetné, s a vegytudomány minden segédeszközét fölhasználják javítására, mi alatt nem mindig „pancsolás”-t kel érteni, mert, ellenkezőleg, ott a borkak olyféle megmontása, mint nálunk szokás, hallatlan. Nálunk azt nevezik természetes bornak, mely egészen magától forr és fejlődik ki; Francziáországban ellenben azt, melyből akár természetes, akár mesterséges uton eltávolított minden oda nem való alkotórész. Ily borok találhatunk csak állandó és biztos kelendő-ségre.

— **A német munkás szövetségi nagygyűlés** aug. 28-án nyílt meg Berlinben. Főtárgya a munkaadók és munkások közötti viszálykodás tárgyában itélő választott bíróság, a segélypénztárak, a termelő társulatok, az általános választási jog- és az indirect adók kérdése, ezenkívül az évi jelentés, melyet dr. Hirsch Miksa készített. A jelentésből újra kitűnik, hogy az önségely elvére alapított munkás egyesületek a lefolyt évben örvendetesen gyarapodtak.

Távíratl tudósítás a bécsi tőzsdéről.

Aug. 29-én 5%, Metalliques 100 frt 59.76. Kamat —. —. 5%. Nemzeti kölcsön 100 frt. 69.95. 1860. Kölcsön 101.50. Bankrészevény 767. Hitelintézetek részvények 289. frt. 290.80. London 10 ft. st. 120 frt. 50 kr. Ezüst 120.—. Cs. kir. arany 5.78. Napoleondor 964.

Urbéri kötvények: Magyarországi 80.— Temesi 78.50. Erdélyi 77.— Horváthorazági 86.25.

Felelős szerkesztő Szász Béla.

Nyilttér*)

Idegének névjegyzéke

Biasini szállodájában Kolozsvárt, aug. 29-én

Sárga Péter, lókereskedő, Sz.-Ujvárról. Orbán Mártzella, Tordáról. Jakab Istvánné K.-Fehérvárol. Rusz János, bányász, Fehérvárol. Lészai Ferenc, birtokos, M.-Görboról. Szilágyi Roza, Csapórol. Leitsaft Károly, birtokos, B.-Hunyadrol. Páska György, lelkész, Pestrol. Soos Miklós, hivatalnok, Dézsról. Adler Ignác N.-Váradrol. Römer Eliza, magánzó, Brünból. Hersény Bálintné, birtokos urnő, Fogarasból. Faragó Károly, birtokos, M. Portusrol. Lázár Gergely, lelkész, Ditrórol. Szentkirályi Gábor, alispán, Tordáról. Bucher Miksa, kereskedő, M.-Vásárhelyrol. Szathmári Sámuelné, urnő, N.-Bányárol. Gálffy Sándor, birtokos, Dézsről. Nyegrutz Jakab, lókereskedő, Sz.-Ujvárról. Orbán Sándor, megyei pénztár ellenőr, Kolozavárról. Szomer Károlyné, Dézsről. Novák Márton, kereskedő Sz.-Ujvárról. Schvitzenberger József, Kolozavárról.

*) E rovat alatt közöltékért csupán a sajtótársaság irányában vállalt felelősséget a szerk.

VICTORIA

biztosító társaság Kolozsvártt

3,302,374 forint biztosítéki alappal

biztosításokat fogad el:

- I. **Tűzkárok** ellen.
- II. **Szállítmányi áruk** — uton elkarosodása ellen.
- III. **Jég-károk** ellen — mindenemű terményekre.
- IV. **Végre minden** módozatokban,

az ember életére;

nevezetesen biztosít:

- a) halálesetben fizetendő tőkéket;
- b) a biztosítónak még életében fizetendő tőkéket;
- c) gyermekek számára nevelési, kiházasítási vagy férjhezmeneteli tőkéket;
- d) nyugdíj vagy életjáradéki összegeket;
- e) temetkezési költségeket;
- f) közvetíti az általa alakított **tulélési csoportokat**.

Életbiztosítási példák.

- I. Halálesetre biztosított 2000 forint tőke évenkénti díja a biztosító

20 — 30 — 40 — 50

éves korában kezdődőleg

34 fnt 60 kr. 45 fnt 40 kr. 63 fnt 40 kr. 95 fnt 20 kr.

- II. Kiházasítási 1000 forint tőkéért, mely a gyermeknek 20 ik évében fizetetik ki, évenkénti díjban esik, ha a kedvezményezett gyermek a bélépéskor

2 — 4 — 6 — 8

34 fnt 20 kr. 42 fnt — kr. 51 fnt 20 kr. 64 fnt — kr.

- III. Ha egy jelenleg 25 éves egyén 60 éves korától kezdődőleg évenkénti 10 000 fnt. járadékot kíván magának biztosítani, fizet évenként 81 fntot o. ért.

- IV. Hogy egy jelenleg 28 éves férj és 22 éves neje valamelyikük elhalásakor a túlélő részére 2000 forint legyen biztosítva, fizetoi kell díjban: 62 forint 60 krt. évenként.

Miadezen miveleteknél a biztosító még az évi nyereség felében is részesülnek.

- V. Hogy egy 38 éves egyén halála esetére 100 forint temetkezési költséget biztosítson, fizet évenként, $\frac{1}{2}$ évenként, $\frac{1}{4}$ évenként, havonként

3 fnt 15 kr. 1 fnt 63 kr. 82 krajczárt. 28 krajert.

Egyéb módozatokra nézve különben is mindenekben bővebb felvilágosításul szolgálnak a társasági felügyelők, vidéki ügynökök és helyben

A VICTORIA biztosító társaság vezérigazgatója Kolozsvártt.

(Főter 278 sz. 1-ső emelet hátul.)

(301)

(3-3)

Egy 5 éves sárga-kancza

E hó 9 én Doboka negye választási-járás Borsá nevű falujából **eltévedt**. Ösmertető jelei a következők: 15 markos, orra fehér, a két első lábára vastagabb a hátulsónál. Megtalálóját jelentse magát KLEIN HERMANN haszonbérletű Borsán, hol az illő jutalmat át is veheti.

(91) (12-12)
Lillione eltávozt 14 nap alatt minden börtisztatlanságot és redőt, lúz görvélyt, szeplőt, és májfoltot. Garantirozza!

Cui	Fogfajást	Nézd
fidas	csak a Feytona szünteti meg!	kinek
vide!	Kolozsvártt mindkét szer egyedül Binder K. gyógyszerésznél kapható bel-monostortozza.	hidjell

Stein János

papir-, író-, rajz- és festészeti szerek kereskedésében Kolozsvártt

főter 2-ik szám, a tanácsház mellett

kaphatók:

Angol pergament-papírok,

befűzőndő gyümölcsök üvegeinek legmentes bekötésére, az eddig használt lantornánál sokkal olcsóbbak, tisztábbak és célszerűbbek:

1 könyv (24 iv) 1 ft 30 kr., 1 fnt 40 kr. 1 iv 5 kr., 7 kr., 10 kr.

Olaj-festményű tájképek

aranyozott keretekkel, havonkénti 1 ft részletfizetés mellett.

Ablak görfüggönyök (Roulette)

a legnagyobb csinnal kiállítva, darabja 1 fnt 30, 1 fnt 50, 1 fnt 80, 1 fnt 90. a felfüggesztéshez szükséges szerkezet 55 kr.

Kárpit-papírok

a legújabb minták szerint, szobák és olaszfalak bevonására. Ára egy 12 bécsi rőföt tartalmazó tekercsnek 25 kr, 30 kr, 35 kr, 40 kr, 60 kr. Egy 20 l fal-területtel bíró szobához 18 tekercs szükséges, ennek ára 25 krral 4 fnt 50 kr, az-az tetemesen kevesebbe kerül mint ugyanoly szobának bármily egyszerű kifestése.

Levélpapírok monogrammal:

100 finom levélpapír monogrammal 1 fnt.

100 finomabb 1 ft 20 kr. 100 legfinomabb 1 ft 50 kr.

100 finom vastag levélboríték 1 f. 100 legfinomabb 1 f. 20.

100 finom vonalzott levélpapír monogrammal és 100 boríték, csinos tokban csak 1 fnt 20 kr.

100 névjegy legfinomabb, fénytelen vagy fényezett papíron 1 ft 20 kr.

Vonalzott és bekötött kereskedelmi s üzleti könyvek bizományi-, kész papir-zacsokknak pedig egyedül rakatára.

Szivar-papírok, nagyban eladása gyári árért.

Árjegyzékek kívánatra ingyért és bérmentve küldetnek.

MOLL A. SEIDLITZ-PORA.

Központi szállítási rakhely a „Golyához” címzett gyógy-szertár Bécsben.

Öväs: Tapasztalván, hogy az engedélyezett szertár után nyomott, sőt a közönség károsítása végett hamisított név-aláírással ellátott hazug utasítványokkal ártanak Seidlitz-porok, és ezért a kíl-alak hasonlatosságánál fogva saját gyártmányommal könnyen felismerhetőek, ezen hamisítványok vásárlásától azon megjegyzéssel óvok mindenkit, miszerint: „az általam készített Seidlitz-por minden katulyája hasonló készítményektől megkülönböztetésül saját véd-jegyem és aláírással van ellátva.

Ára egy lepecsételt eredeti doboznak 1 fnt. Használati utasítás minden nyelven.

E porok rendkívül a legelterjedtebb esetekben bebizonyított gyógyhatásuk által minden eddig ismert házi szerek között tagadhatatlannul az első helyet foglalják el; mint azt sok ezer a császári birodalom minden részéből kezeinkhez küldött hálá-iratok a legreálisabban tanúsítják, hogy e porok rögzített szorulásoknál, emésztetlenség, gyomorhólyg, továbbá görcsök, vese és ideges bajokban, szívdobogásnál, idegesség okozta fűfűzés, vértolulás, csúszos fogfájdalomnál, végül hystériára, bűkőrra és huzamos hányásra-bajlamlánál a legjobb sikerrel alkalmazhatók, s a legártóbb gyógyhatású eredményezték.

Valódi minőségben kapható:

Kolozsvártt: Binder K., Wolff J. dr. Hintz György és Engel J. gyógytáraban és **Karvázy József** kereskedésében. (183) (18-38)

Dézen: Krémer Samu.

Déván: Lengyel Gergely, gy. gysz.

Beszterczen: Szongott György.

Brassóban: Jekelius Nándor, gy. Schneider F., Eremias Dóme.

Maros-Vásárhelyt: Bucher M.

N-Szebenben: Müller K. gyógy., Sill Mihály.

Kóhalmon: Nagelschmied özv.

Krassóban: Bártok Sándor.

M-Ujvártt: Ujváry Sándor, gy. gysz.

N-Váradon: Janky Antal, Kiss Samu.

Szegesvártt: Teutsch J. B.

Szászsebes: Binder F., gy. gysz.

Szászváros: Spech Gusztáv, gy. gysz.

Szerdahelyt: Schimert F., gy. gysz.

Zilahon: Harmath S. F.

A fennebbi cégeknek létezik még ezen kívül:

A norvégiai Bergen városból való legtisztább és leghatályosabb

valódi Dorsch-halmájzsir-olaj.

Ára egy üvegnek 1 fnt.

Minden üveg, más halmájzsir-olaj-fajtól leendő megkülönböztetés végett védjeggyel van ellátva. A valódi Dorsch-halmájzsir-olaj mell és tüdő-bajoknál, scrophulus és rachitis betegségekben legjobb gyógyhatású al van; meggyógyítja a legelidőtebb köszvény- és csúzbajokat, valamint az időszaki bűrküteget. Ezen legtisztább és leghatályosabb halmájzsir-olaj faj a Dorsch-halnaknak leggondosabb egybegyűjtése és kiválogatása által nyeretik, és általában semmi vegytani kezelés alá nem vonatik, hanem a bepecsételt eredeti üvegekben lévő folyadék épen és ugyanazon állapotban van, mint az közvetlenül a természet által nyújtott.

MOLL A., gyógyszerész és vegyész Bécsben.

Stein János erd. muz. egyll. könyvtáros-kiadónál Kolozsvártt kaphatók:

Legújabb és legkedveltebb

tánczene zongorára:

Kerekes András.

Csárdás. Szerkeszté TISZA ALADAR. Ára 60 kr.

Erdő, erdő, sűrű erdő.

Csárdás. Szerkeszté TISZA ALADAR. Ára 60 kr.

Ugyan rózsám szeretsz-e még?

A kisasszony Pozsonyban. A faluban a leányok azt mondják. Sárga liliom

Csárdás. Szerkeszté TISZA ALADAR. Ára 60 kr.

IDA LASSU.

Eredeti csárdás. Szerkeszté FARKAS Miska. Ára 60 kr.

Akademische Bürger.

Walzer von ED. STRAUSS. op. 68. Ára 80 kr.

Deutsche Herzen.

Walzer von ED. STRAUSS. op. 65. Ára 80 kr.

AUF FREIEM FUSSE.

Polka nach Motiven der Operette „Indigo“ von JOH. STRAUSS. op. 345. Ára 54 kr.

Shawl — Polka, (française)

nach Motiven der Operette „Indigo“ und die „vierzig Räuber.“ von JOH. STRAUSS. op. 343. Ára 54 kr.

A francia nyelv levélszerinti önoztatása

Robertson T. tanmódja szerint. Irta Psenyeczki NAGY SÁNDOR, a fran-Robertson T. czia és angol nyelvek nyilván. tanára, a debreczeni ref. főiskolában és egy miniszterileg engedélyezett tanintézet tulajdonosa.

Ára egy levélnek, azoknak, kik a leveleket f. é október végéig megrendelik 25 kr., későbbi bolti ára 30 kr. leendő.

COLLECTION of British authors.

Tauchnitz edition.

E jeles kiadás régibb és legújabb kötetei folyvást kaphatók.

Der Obstbaum, seine Pflanzung und Pflege als Hochstamm.

Eine Anleitung zur rationellen Obstkultur und zur Gewinnung reicher Erträge für Baumzüchter, Gärtner, Landwirthe, Lehrer u. s. w. von H. GOETHE Ára 1 fnt 27 kr.

Praktisches Handbuch der Obstbaumzucht,

oder Anleitung zur Anpflanzung, Heranbildung und Abwartung des Kern-, Stein-, und Beerenobstes als Hochstamm und in Pyramiden-, Kessel-, Busch-, Säulen-, Spalier und Gegenspalier und in Guirlandenform u. s. w., um auf einem kleinen Raume einen grossen Fruchtertrag zu erzielen.

Für Gärtner, Gutsbesitzer, Landwirthe u. s. w. 2. umgeast. und vermehrte Auflage von J. HARTWIG. grossherzogl. sächs. Hofgärtner in Weimar. Mit 8 Tafeln Abbildungen. Ára 3 fnt 34 kr.